

František Jiroušek

***20. září 1924**

Rohozná u Jihlavy

Pro projekt

Příběhy našich sousedů

zpracovali žáci ZŠ Havlíčkova 71, Jihlava:

Anna Borská

Adéla Kittlerová

Sabina Krausová

Vojtěch Orany

Pedagogické vedení: Mgr. Alena Lapešová

Pan Jiroušek se narodil 20. září 1924 jako čtvrté dítě v rodině kováře Františka Jirouška v Rohozné u Jihlavy. V Rohozné chodil 5 let do obecné školy, další tři roky docházel na měšťanskou školu do Dolní Cerekve.

K jeho nejstarším vzpomínkám patří slavnost z 28. října 1929. Tehdy byl v Rohozné posvěcen pomník vojákům padlým v 1. světové válce. Na památníku jsou zapsána i jména dvou Františkových strýců – tatínkových bratrů.

[pomník se jmény padlých Františkových strýců](#)

Rodina žila spokojeným venkovským životem, tatínkově kovárně se dařilo a všichni společně ještě obdělávali 5 hektarů půdy a starali se o hospodářská zvířata. V roce 1928 se ale situace nečekaně změnila. Tatínek těžce onemocněl a kovářské řemeslo už nemohl vykonávat.

Bylo rozhodnuto, že kovářem se vyučí Františkův nejstarší bratr Josef a kovárnu převezme. A to i přesto, že byl velmi nadaný student, krásně maloval a toužil studovat na průmyslové škole.

Tatínkova nemoc ovlivnila i život mladého Františka. Jak sám říká, rok 1938 pro něj byl osudový. Rodina rozhodla, že po skončení měšťanky zůstane doma a bude se starat o hospodářství. V září 1938 se navíc do velkého nebezpečí dostala naše republika. Vztahy naší země s Německem se velmi zhoršily a hrozilo, že vypukne válka. Vláda vyhlásila mobilizaci a nastoupit k vojsku musel kromě Františkova bratra i manžel Františkovy sestry. O jejich hospodářství se neměl kdo starat, a proto František musel obdělávat pole nejen doma, ale i u sestry. Byla to pro čtrnáctiletého chlapce veliká zodpovědnost a on byl na to velice hrdý.

„ A vzpomínám si moc dobře, že já jsem musel aj toho koně, kterýho on měl, obsluhovat, krmit a s ním jezdit na pole. Byla to taková zatěžkávací zkouška, protože jsem obdělával jak doma těch pět hektarů, tak u tý sestry a vím, že to byla pro mě taková velká škola života a byl jsem na to aj hrdej, když jsem moh kočírovat koně anebo s tím koněm třeba jet na pole.“

V březnu 1939 byl vytvořen Protektorát Čechy a Morava, v září pak vypukla 2. světová válka. Tyto události vnímal pan Jiroušek pouze okrajově, vesnice dál žila svým životem a jak sám říká, pro obyvatele byla důležitější starost o obživu rodiny a o hospodářství.

Nakonec válečné události neminuly ani Rohoznou. V roce 1942 dostali 4 chlapci – mezi nimi i František – příkaz, aby nastoupili na práci pro Říši. Měli odjet do rakouského městečka, ale díky chybě úředníka Arbeitsamtu jejich cesta skončila již v Táboře. Úředník popletl hodiny – řekl jim, že mají na nádraží přijít ve tři, avšak transport odjížděl již ve třináct hodin. Chlapci se mohli vrátit domů, ale úředník jim řekl, že se postará, aby odjeli transportem za týden.

Panu Jirouškovi se však podařilo uzavřít smlouvu se švagrem o učení se na kováře, a to i přesto, že mu již bylo 18 let. Tato profese měla vazbu na zemědělství, tudíž nemusel odjet.

„V roce 1942 šťastnou náhodou jsem dostal příležitost k tomu, že jsem se moh, i když mi bylo 18 let, vyučit kovářem. Pracoval jsem v té profesi prakticky dva roky. Tudíž v roce 1944 československá vláda celej čtyřiadvacátej ročník v celý Československý republice dala jako darem – nějak tak nám to bylo řečeno – jako pracovní sílu válečnému průmyslu v Německu. A to už jsem se z toho nevyvlík.“

portrét mladého Františka Jirouška

V zimě 1944 dostal příkaz, že musí odjet na práci do Německa, a tak se 20. ledna 1944 vydal do Stuttgartu do továrny Deimler-Benz, kde mu byla přidělena práce v leteckém průmyslu. Společně s dalšími českými chlapci byl ubytován v sále městského pivovaru, kde se jich tísnilo rovných sto. Každý den dojížděli do továrny, kde pan Jiroušek těžce pracoval ve dvanáctihodinových směnách v kovárně, společně se sovětskými, francouzskými a italskými zajatci.

Stuttgart ležel na hlavní trase, kudy létala spojenecká letadla k náletům na Německo. Vždy, když byl vyhlášen poplach, museli všichni dělníci do krytů. Město ale zatím bombardováno nebylo. Až do 20. března 1944.

„Přišel ten 20. březen a byl první a skutečnej nálet a kdy nám skutečně šlo o život. A sice zahoukaly sirény, tak někdy to bylo kolem jedenáctý hodiny myslím, nebo tak nějak, tak jsme prostě normálně už jako vždy hodili na sebe dejme tomu modráky a co jsme měli ve skřínce – už ani nikoho nenapadlo vzít si s sebou, protože jsme věděli, nebo si mysleli, že opět po - dejme tomu půlhodině nebo třičtvrtě - půjdeme opět nahoru, až to odpískají. Jenomže toho 20. března to bylo něco jiného.“

I tehdy pan Jiroušek s ostatními seběhl do krytu, ale nebrali si s sebou žádné věci, protože si mysleli, že letadla budou zase jenom přelétávat. Tentokrát však bombardéry shodily bomby přímo nad městem. Lidé v krytu nálet přežili, ale všechny věci nahoře shořely, protože město zachvátil velký požár.

Pan Jiroušek a další totálně nasazení byli pak převezeni do tábora asi 30 km od Stuttgartu. Denně sice dojížděli několik desítek kilometrů do továrny, ale toto venkovské místo nebylo bombardováno. Zde musel pobývat až do 14. září.

POEZIE TOTÁLNÍHO NASAZENÍ

(Dokončení)

29. Když již bylo po náletu, čistý vzduch
byl bez hluku.
mašina nás unášela další cestou do Bruku.
30. Cesta rychle ubíhala, do Roraň jsme dojeli,
a pak dále do vesnice, pěšky jsme
maširovali.
31. Po cestě jsme moc skusili, to se nedá
povídat,
a nepřejem si tuto cestu ještě jednou
prožívat.
32. A to bylo překvapení, hlava z toho bolela,
místo pěkných teplých lágrů, rozervaná
stodola.
33. Vrata byla samá díra, střecha div,
že nepadla
v jednom koutě schňi lá sláma,
v druhém koutě rohadla.
34. Všem nám byla velká zima,
všichni jsme se klepali,
vysílení umoření do slámy jsme lehali.
35. Když nám našli stálé místo, lopaty
nám dali,
pak nás všechny bez pardonu
na štelunky zahnali.
36. Na večer jsme přišli domů,
do studené stodoly,
vítr nám tam strašně fičel, nohy
tuze bolely.
37. K večeři jsme měli kalvas, to ze samé
burýny,
příprava jak pro prasata, to jsme měli
kuchyni.
38. Hladoví jsme všichni byli,
velká chuť je po práci,
dávali nám stejné žrádlo jako měli zajatci.
39. V neděli nám přilepšili, makarony
nám dali,
bylo nám to tuze dobré, kravám jsme
to dávali.

Tehdy mohl na týden odjet domů, protože jeho otec byl velmi těžce nemocný. Pan Jiroušek dostal týdenní dovolenou a vydal se tedy na cestu do Rohozné.

Na nádraží v Eslingenu však prožil chvíle velikého strachu, protože policejní hlídka mu zabavila doklady, bez kterých nemohl cestovat domů, a navíc proběhl nálet. Nakonec mu policisté doklady vrátili a pan Jiroušek mohl pokračovat v cestě.

Po návratu domů se z rozhlasu dozvěděl, že ve Stuttgartu proběhl další nálet, který továrnu úplně zničil. Pan Jiroušek se rozhodl, že už se do Německa nevrátí a že zůstane doma.

K tomu ale musel mít závažný důvod. S bratrem se proto dohodli, že mu bratr údery železnou tyčí zlomí klíční kost. To se jim nepodařilo, zvolili tedy strašné, ale stoprocentní

řešení – polili Františkovi nohu vařící vodou.

„A já jsem jako příčinu – s bratrem se dohodli na to, že mi přerazí klíční kost. No, tak o to jsme se pokusili, já jsem držel tři rány takovým železným sochořem a vona ta kost nepraskla. Tak nezbývalo nic jiného, že jsme udělali voheň v kamnech, postavili jsme hrnec vody a když začala vařit, tak von mi to tu vařící vodu hrc na nohu a tím to bylo vyřízený.“

Během léčení hojení rány ještě prodlužoval – sypal si do rány sůl. V listopadu 1944 ale musel před komisi, která naznala, že už je práce schopný.

43426	Jelínková	Jiřina
39708	Jelínková	Libuše
6590	Jeřábek	Jan
48458	Jílková	Jiřina
25148	Jíra	František
11902	Jirka	Josef
41881	Jiroušek	František
25154	Jírová	Alžběta
41913	Jiřikovská	Nina
295	John	Milan
41872	Jonáš	František
38743	Jonáš	Václav
49568	Jordán	Stanislav

jméno Fr. Jirouška v seznamu totálně nasazených

Rozhodl se, že se před úřady ukryje. S pomocí rodiny si vybudoval úkryt v části stodoly, kde se ukládalo obilí, a zde přežíval až do

20. února 1945. Ten den zemřel jeho nemocný otec a František už mohl oficiálně zůstat doma, aby se měl kdo starat o pole.

Po válce absolvoval základní vojenskou službu a v roce 1951 se oženil se slečnou Blaženou Beranovou. Jejich manželství trvá neuvěřitelných 67 let.

svatební portrét manželů Jirouškových

Doplnil si také vzdělání a v roce 1950 nastoupil do Moravských kováren, kde pracoval 35 let. Část této doby strávil jako mistr na kovářské dílně, část jako mistr odborného výcviku u učňů elektrikářů. Zde pracoval s mladými lidmi, což ho velice naplňovalo.

Dnes pan Jiroušek žije i se svojí ženou v domově Stříbrné terasy, stále je velmi aktivní a patří k hlavním organizátorům zdejšího kulturního života.

[Dodnes chová ve velké úctě prezidenta T. G. Masaryka a jeho heslo „Pravda vítězí“ je i jeho životním krédem.](#) Velký obdiv chová také k lidem, které znal a kteří v životě prokázali velké hrdinství – k západnímu letci, který ho vyučoval na dvouleté škole a z politických důvodů byl z místa propuštěn, k muži z Brtnice, který trpěl tři roky v koncentračním táboře a přežil pochod smrti a k synovi z rodiny, u níž v Jihlavě bydlel v době studií. Tento muž byl odsouzen k 10 letům žaláře v procesu se skupinou tzv. nepřátel socialismu a celých 10 let strávil v dolech v Příbrami a v Jáchymově.